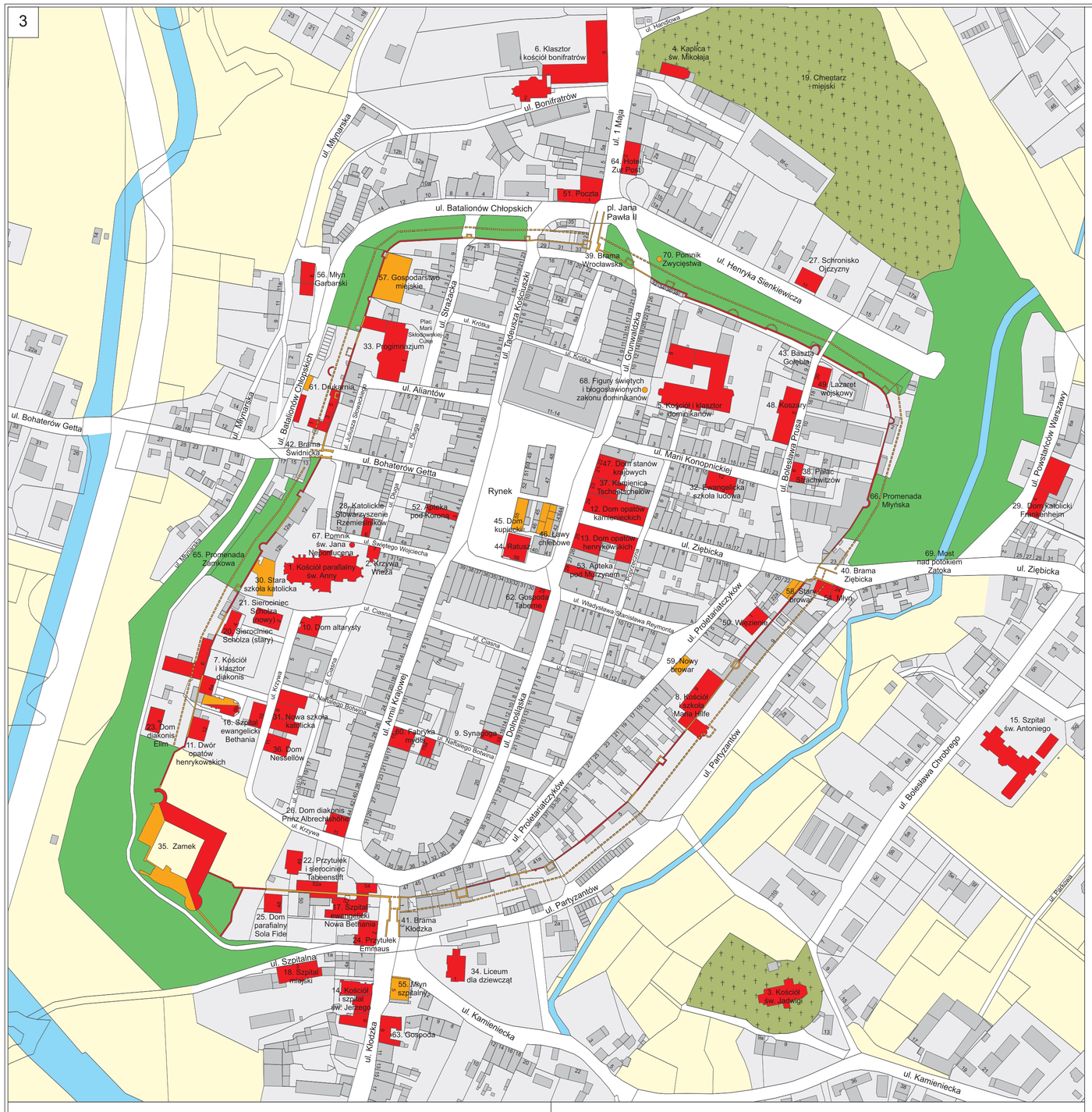

1. Kościół parafialny św. Anny. Pierwotny prawdopodobnie po 1288, wzmiankowany 1292; 1302 – wzmiankowana budowa; wzniesiony 1368–1415; 1399 – przeniesienie parafii z kościoła w Sadlnie; 1413–1415 – rozbudowa; 1428 – zniszczony w pożarze; 1444–1453 – odbudowa, budowa kaplic bocznych; 1469 – zniszczenie sklepień nawy w wyniku pożaru; 1547 – budowa nowych sklepień; 1538–1929 – ewangelicki; 1731–1733 – remont kościoła; 1893–1895 – regotycyzacja, budowa przybudówek zach. i pd., oblicowanie cegłą maszynową.
St. Anne Parish Church. Primary most probably after 1288, mentioned in 1292; 1302 – construction works mentioned; erected between 1368 and 1415; 1399 – moving the parish away from the church in Sadlno; 1413–1415 – enlargement; 1428 – destroyed by fire; 1444–1453 – restoration, construction of side chapels; 1469 – destruction of the ceiling of the nave due to a fire; 1547 – construction of a new ceiling; 1538–1929 – Evangelical; 1731–1733 – reconstruction of the church; 1893–1895 – regothicization, construction of the western and eastern annexes, masonry with machine-made brick.
2. Krzywa Wieża. 1400–1413 – wzniesienie dzwonnicy kościoła parafialnego; 1444 – zawieszenie dzwonu; w latach 1502–1598 połączona gankiem z kościołem; od 1598 odchylenie od pionu i dobudowa przypór; 1635 – nowy cebulasty hełm; remontowana w 2. poł. XVII w.; 1858 – nadbudowana po pożarze.
The Leaning Tower. 1400–1413 – erection of the bell tower of the parish church; 1444 – suspension of the bell; between 1502 and 1598 connected with the church by a gallery; since 1598 deviation from vertical and construction of abutments; 1635 – new, onion-shaped cupola; 1858 – reconstruction after a fire.
3. Kościół św. Jadwigi w Sadlnie. Ok. 1204 lub 1208? – pierwsza drewniana kaplica św. Wita; kościół wzmiankowany 1248; 1265 – ukończenie budowy; 1477 – rozbiórka drewnianego kościoła; 1468–1482 – fundacja kamiennego kościoła; 1560–1629 – protestancki; 1706 – rozbudowa; 1721 – budowa wieży; 1754–1756 – rozbiórka i budowa nowej świątyni.
St. Hedwig church in Sadlno. Around 1204 or 1208? – first wooden chapel of St. Vitus; church mentioned in 1248; 1265 – construction works finished; 1477 – the wooden church taken down; 1468–1482 – foundation of a stone church; 1560–1629 – Protestant; 1706 – enlargement; 1721 – construction of a tower; 1754 – 1756 – demolition and construction of a new temple.
4. Kaplica św. Mikołaja i szpital dla trędowatych. 1397 – wzmiankowana kaplica przed Bramą Wrocławską; 1543 – rozebrana; 1552 – zburzenie szpitala, utworzenie na jego miejscu cmentarza; 1581 – wzniesiona nowa kaplica cmentarna, zniszczona 1642 i odbudowana 1653; 1728 – rozbiórka i budowa nowej kaplicy; 1857 – przebudowa.
St. Nicholas chapel and hospital for the leprous. 1397 – a chapel in front of Wrocławska Gate mentioned; 1543 – taken down; 1552 – hospital taken down, cemetery built in its place; 1581 – new cemetery chapel built, destroyed in 1642 and rebuilt in 1653; 1728 – demolition and construction of a new chapel; 1857 – reconstruction.
5. Kościół i klasztor dominikanów. Konwent założony prawdopodobnie przed 1258, wymieniony w 1302 jako fundacja proboszcza Sadlna, wzniesiony w XIV w.; 1428 – spalony przez husytów, odbudowany i 1445, ponownie spalony 1474; ok. 1515 – założenie kolejnych prac budowlanych (sklepienia krużganków i kapitularza); 1519 – sklepienia prezbiterium kościoła; nieużytkowany od 1548; od 1576 – protestancki; 1629–1810 – ponownie dominikański; 1632 – zniszczenie kościoła i klasztoru w pożarze; 1655–1669 – odbudowa i rozbudowa klasztoru; 1688 – zawalenie się kościoła w trakcie prac budowlanych; 1714 – budowa wieży kościelnej, przebudowa 1738; 1716 – rozbudowa zach. partii klasztoru; od 1816 klasztor użytkowany jako szkoła ewangelicka, urząd i skład soli; 1832 – przebudowa klasztoru; 1892–1894 – przebudowa kościoła, budowa nowej wieży.
Dominican church and convent. Convent established probably before 1258; mentioned in 1302 as foundation by the parish priest of Sadlno, erected in the 14th century; 1428 – burnt by the Husites, rebuilt in 1445, burnt again in 1474; ca. 1515 – finalization of other construction works (vaults of the cloisters and the capitulary); 1519 – vaults of the church presbitery; disused since 1548; since 1576 – Protestant; 1629–1810 – Dominican again; 1632 – destruction of the church and the convent in a fire; 1655–1669 – restoration and enlargement of the convent; 1688 – collapsing of the church during construction works; 1714 – construction of a church tower, reconstruction in 1738; 1716 – enlargement of the western part of the convent; since 1816 the convent is being used as an Evangelical school, an office and a salt storage; 1832 – reconstruction of the convent; 1892–1894 – reconstruction of the church, erection of a new tower.
6. Klasztor i kościół bonifratrów. Klasztor wzniesiony 1848–1849; kościół wzniesiony 1867–1870; 1870 – cmentarz przyklasztorny.
The monastery and the church of Brothers Hospitallers. The convent built between 1848 and 1849; the church built between 1867 and 1870; 1870 – cemetery by the convent.
7. Kościół i klasztor diakonis. Wzniesiony 1874, kolejny budynek 1894; 1895 – kościół; 1890 – dom pielęgnacyjny i przytułek dla kalek (ob. budynek 1904); 1898–1899 – budowa domu diakonis; 1909 – rozbudowa.
The church and the convent of the Deaconesses. Erected in 1874, the second building in 1894; 1895 – church; 1890 – nursing home and asylum for the disabled (present-day building 1904); 1898–1899 – construction of the Deaconesses' house; 1909 – enlargement.
8. Kościół i szkoła gospodarstwa domowego boromeuszek „Maria Hilfe". Od 1888; 1890 – rozbudowa; 1908 – nowa siedziba, rozbudowa 1912.
A church and the "Maria Hilfe" home economics and crafts school of the Sisters of Mercy of St. Borromeo. Since 1888; 1890 – enlargement; 1908 – new headquarters, enlarged in 1912.
9. Synagoga, 1858–1860.
Synagogue, 1858–1860.
10. Dom altarysty (dom Kauffunga). Pierwsza wzmianka 1504; w 1526 wymieniony jako dom altarysty; 1559 – potwierdzone przywileje; od 1837 znany jako „Greifenhaus", przebudowa; obecnie muzeum regionalne.
Altarist's house (Kauffung's house). First mentioned in 1504; in 1526 named as the altarist's house; 1559 – privileges confirmed; since 1837 known as "Greifenhaus"; reconstruction; nowadays a regional museum.
11. Dwór opatów henrykowskich. Wzmiankowany 1584 i 1594; 1633 – spalony; 1646 – zburzony; 1693 – nowy dwór, niezachowany; 1728 – pierwsza wzmianka o zachowanym budynku, przejście w ręce prywatne; ob. klasztor Sióstr Wynagrodzicielek Najświętszego Oblicza.
Court of the abbots of Henryków. Mentioned in 1584 and 1594; 1633 – burnt down; 1646 – taken down; 1693 – a new court, not preserved; 1728 – a preserved building mentioned for the first time, transferred into private hands; nowadays convent of the Sisters of the Holy Face.
12. Dom opatów kamieniecki. 1587 – nabycie przez klasztor; 1810 – sekularyzacja; koniec XIX w. – hotel „Goldener Löwe"; przebudowa w pocz. XX w.
House of the abbots of Kamieniec. 1587 – bought by the convent; 1810 – secularization; end of the 19th century – "Goldener Löwe" hotel; reconstruction at the beginning of the 20th century.
13. Dom opatów henrykowskich. Własność cystersów od 1611, wzniesiony 1676; 1810 – sekularyzacja; od XIX w. – hotel „Umlauf"; przebudowy – po 1868, w pocz. XX w., ok. 1920.
House of the abbots of Henryków. Property of the Cistercians since 1611, erected in 1676; 1810 – secularization; since the 19th century – "Umlauf" hotel; reconstructions – after 1868, early 20th century, around 1920.
14. Kościół i szpital św. Jerzego. Ufundowany w 1319 jako szpital bożogrobców, powstał najpóźniej na przełomie 3. i 4. ćwierci XIV w.; 1418 – nowy budynek szpitala, oddany w zarząd miasta 1542; 1617 – kościół św. Jerzego poświęcony po przebudowie, następnie kilkakrotnie przebudowywany: 1806, 1815–1817, 1857, 1903; 1824 – rozbiórka szpitala i wzniesienie nowego budynku; modernizacja –1850–1852 i 1903.
Church and hospital of St. George. Founded in 1319 as a hospital of the Order of the Holy Sepulchre, it was finished no later than between the third and fourth quarter of the 14th century; 1418 – new hospital building, management granted to the city in 1542; 1617 – St. George church consecrated after reconstruction, rebuilt several times in the following years: 1806, 1815–1817, 1857, 1903; 1824 – deconstruction of the church and erection of a new building; modernization –1850–1852 and 1903.
15. Szpital św. Antoniego, 1902–1905.
Hospital of St. Anthony, 1902–1905.
16. Szpital ewangelicki Bethania. Założony 1818; od 1868 przy ul. Krzywej; 1894–1919 – po budowie nowej siedziby szkoła gospodarstwa domowego Luisenheim.
Bethania Evangelical Hospital. Built in 1818; since 1868 at Krzywa street; 1894–1919 – after construction of a new headquarters changed into the Luisenheim home economics and crafts school.
17. Szpital ewangelicki Nowa Bethania, 1894.
New Bethania Evangelical Hospital, 1894.
18. Szpital miejski, pocz. XX w.
Urban hospital, early 20th century.
19. Cmentarz miejski, 1552; 1622 – powiększenie; 1624 – otoczenie murem; od 1629 – katolicki.
Urban cemetery, 1552; 1622 – enlarged; 1624 – surrounded by walls; since 1629 – Catholic.
20. Sierociniec Scholza (stary), 1895.
Scholz' orphanage (old), 1895.
21. Sierociniec Scholza (nowy), 1907–1908.
Scholz' orphanage (new), 1907–1908.
22. Ewangelicki przytułek i sierociniec „Tabeenstift", 1860; 1894 – nowy budynek.
Evangelical asylum and "Tabeenstift" orphanage, 1860; 1894 – new building.
23. Dom starości dla diakonis „Elim", 1899.
"Elim" retirement home for the Deaconesses, 1899.
24. Przytułek ewangelicki „Emmaus", 1902–1904.
Evangelical asylum "Emmaus", 1902–1904.
25. Dom parafii ewangelickiej „Sola Fide", 1911.
House of an Evangelical parish "Sola Fide", 1911.
26. Dom diakonijny „Prinz Albrechtshöhe", 1913.
"Prinz Albrechtshöhe" Diakonia house, 1913.
27. Ewangelickie Schronisko Ojczyzny, ok. 1910.
Homeland Evangelical Shelter, ca. 1910.
28. Katolickie Stowarzyszenia Rzemieślników, 1863.
Catholic Craftsmen Community, 1863.
29. Dom katolicki „Frankenheim", od 1927 wraz z dawną halą koncertową „Etablissement zum Stadtpark".
"Frankenheim" Catholic house, since 1927 together with the former concert hall "Etablissement zum Stadtpark".
30. Stara szkoła katolicka. Wzmiankowana 1399; 1601 – rozbudowa; 1632 – pożar i odbudowa; 1915 – rozbiórka.
The old Catholic school. Mentioned in 1399; 1601 – enlargement; 1632 – fire and restoration; 1915 – demolition.
31. Nowa szkoła katolicka, 1853–1854.
The new Catholic school, 1853–1854.
32. Ewangelicka szkoła ludowa. Od 1816 w dawnym klasztorze dominikańskim, od 1865 przy ul. Konopnickiej.
Evangelical community school. Since 1816 in the former Dominican convent, since 1865 at Konopnicka street.
33. Progimnazjum, 1878–1879.
Progymnasium, 1878–1879.
34. Liceum dla dziewcząt, 1905.
Lyceum for girls, 1905.
35. Zamek. Pierwszy zamek ok. 1300; 1467 – zewnętrzne basteje; 1468 – zburzenie; od 1524 – budowa nowego zamku; 1504–1516 – włączenie w obręb miejskich fortyfikacji; 1524–1532 – renesansowa przebudowa; 1583–1584 – budowa krużganków; w ruinie od wojny trzydziestoletniej; 1651 i 1661– częściowa odbudowa skrzydła pn. na siedzibę starosty; od 1715 – przebudowa na siedzibę książęcą; 1728 – dobudowa szańców i zwingeru; 1784 – pożar i opuszczenie zamku.
The castle. The first castle ca. 1300; 1467 – outside bastilles; 1468 – taken down; since 1524 – construction of a new castle; 1504–1516 – inclusion within the city fortifications; 1524–1532 – Renaissance reconstruction; 1583–1584 – construction of cloisters; ruined since the Thirty Year's War; 1651 and 1661– partial restoration of the northern wing into the headquarters of the city councillor; since 1715 – reconstruction into the headquarters of the duke; 1728 – construction of ramparts and the zwinger; 1784 – fire and abandoning of the castle.
36. Dom Nesselów, przed 1694; od 1912 – muzeum regionalne; ob. część szkoły podstawowej.
The Nessel's house, before 1694; since 1912 – regional museum; nowadays a part of the primary school.
37. Kamienica Tschoetschelów, 1887; 1970 – przebudowa z pozostawieniem dawnej fasady.
Tschoetschel's tenement house, 1887; 1970 – reconstruction with preservation of the old façade.
38. Pałac Strachwitzów, 1. pol. XIX w.
Strachwitz' palace, the first half of the 19th century.
39–43. Mury miejskie. 1287 – pierwsza wzmianka; 1302 – pn. odcinek kamiennych murów; kamienno-ceglany pas murów rozbudowany w kierunku wsch. – prawdopodobnie 1333–1335; 1504–1516 – włączenie zamku w obręb umocnień, podwyższenie murów kurtynowych między Bramami Ziębicką i Kłodzką; lata 90. XVI w. – pas zewnętrzny; 1750–1800 – wyburzanie zewnętrznych murów miejskich i dużej części wewnętrznych; od 1805 – rozbiórka bram; od 1810 – rozbiórka muru.
City walls. 1287 – first mentioned; 1302 – northern fragment of the stone walls; stone and brick strip of walls extended towards the East – most probably 1333–1335; 1504–1516 – inclusion of the castle into fortifications, heightening of curtain walls between Ziębicka and Kłodzka Gates; 1590s – external ring; 1750–1800 – deconstruction of the external city walls and of a large part of the internal part; since 1805 – deconstruction of the gates; since 1810 – deconstruction of the walls.
39. Brama Wrocławska, 1446; 1516 – wieża bramna; 1861–1880 – rozbiórka.
Wrocławska Gate, 1446; 1516 – gate tower; 1861–1880 – demolition.
40. Brama Ziębicka, 1452: 1504 – podwyższenie; 1593 – kolejne podwyższenie i zaopatrzenie w blanki; 1816 – rozbiórka.
Ziębicka Gate, 1452; 1504 – heightening; 1593 – further heightening and crenellation; 1816 – demolition.
41. Brama Kłodzka. Wzniesiona ok. poł. XV w., wzmiankowana 1504; 1823 – rozbiórka.
Kłodzka Gate. Built around the 1450s, mentioned in 1504; 1823 – demolition.
42. Brama Świdnicka lub Lochowa, od pocz. XIX w. Srebrnogórska. Wzmiankowana 1364; 1510 – rozbudowa; 1593 – zewnętrzne przypory; 1817–1856 – rozbiórka.
Świdnicka or Lochowa Gate, since the early 19th century – Srebrnogórska. Mentioned in 1364; 1510 – enlargement; 1593 – outside bastilles; 1817–1856 – demolition.
43. Baszta Gołębia, XVI/XVII w.
Gołębia wall tower, 16th/17th century.
44. Ratusz, 1325 – pierwsza wzmianka; 1345 – wymieniony murowany ratusz; 1385 – poświadczona wieża ratuszowa; 1397 – wymieniony pręgierz przed ratuszem; 1532–1534 – budowa nowego ratusza po pożarze, powstanie Piwnicy Świdnickiej w podziemiach, późniejszego więzienia; 1596 – wzmiankowana waga miejska obok ratusza; 1618 i 1662 – hełm wieży zbudowany w dwóch fazach; 1620 – przebudowa górnej kondygnacji ratusza; 1632 – podwyższenie wieży do wysokości 72 m; 1827–1828 – przebudowa ratusza; 1858 – ratusz spalony w wielkim pożarze miasta; 1862–1864 – budowa nowego ratusza.
Town hall. 1325 – first mentioned; 1345 – a stone town hall mentioned; 1385 – existence of a town hall proved; 1397 – replacement of a pillory in front of town hall; 1532–1534 – construction of a new town hall after a fire, opening of Piwnica Świdnicka in the basement, later prison; 1596 – town scales by the town hall mentioned; 1618 and 1662 – tower cupola built in two phases; 1620 – reconstruction of the upper floor of the town hall; 1632 – heightening of the town hall tower to 72 meters; 1827–1828 – reconstruction of the town hall; 1858 – the town hall is burnt down in a great city fire; 1862–1864 – construction of a new tower.
45. Dom kupiecki (Kaufhaus, Schmetterhaus), 1342. 1519 – nowa budowla na zach. od poprzedniej; 1540 – powiększenie; 1572 – druga kondygnacja i nowy dach; XVIII w. – przebudowa; 1792–1815 – w jednej z sal górnej kondygnacji sala modlitw gminy ewangelickiej; od 1818 – na poddaszu magazyn zboża; ok. 1830 – nowe wejście ze schodami lustrzanymi w elewacji zach.; w latach 60. XIX w. – przebudowa na cele mieszkalne.
Merchants' house (Kaufhaus, Schmetterhaus), 1342. 1519 – a new building westwards from the old one; 1540 – enlarged; 1572 – second floor and a new roof; 18th century – reconstruction; 1792–1815 – one of the rooms in the upper floor changed into a prayer place of the Evangelical parish; since 1818 – a storage of grain in the attic; ca. 1830 – new entrance with mirror staircase in the western façade; 1860s – reconstructed to fit residential purposes.
46. Ławy chlebowe, koniec XIII w. Przed 1355 – rozbudowa; 1576, 1870, 1929 – przebudowy.
Bread benches, end of the 13th century. Before 1355 – enlargement; 1576, 1870, 1929 – reconstructions.
47. Dom stanów krajowych (Landhaus). Obecny budynek z XVII/XVIII w., w XIX i XX w. – firma wydawnicza; ok. 1970 – przebudowa.
House of the representations of social classes (Landhouse). Present-day building from 17th/18th century, in 19th/20th century a publishing company; about 1970 – reconstruction.
48. Koszary, 1777; następnie sąd grodzki.
Barracks, 1777; next a municipal court of justice.
49. Lazaret wojskowy, 1805.
Army lazaretto, 1805.
50. Więzienie, XIX w.
Prison, 19th century.
51. Poczta, 1886.
Post office, 1886.
52. Apteka pod Koroną. 1528 – pierwsza wzmianka (apteka w smatruzie); w obecnym miejscu od poł. XVII w.; 1870, 1923 – przebudowy.
"Pod Koroną" pharmacy. 1528 – first mentioned (pharmacy in the market hall); in the present location since mid-17th century; 1870, 1923 – reconstructions.
53. Apteka pod Murzynem, 1830; 1870 – przebudowa.
"Pod Murzynem" pharmacy, 1830; 1870 – reconstruction.
54. Młyn przed Bramą Ziębicką, 1586; obecny budynek wzniesiony ok. 1880; przebudowy – 1920 i lata 70. XX w.
A mill in front of Ziębicka Gate, 1586; present-day building built around 1880; reconstructions – 1920 and 1970s.
55. Młyn szpitalny.
Hospital mill.
56. Młyn Garbarski, 1346; obecny budynek z lat 30. XX w.
Garbarski (skinners') Mill, 1346; present-day building from around 1930s.
57. Obszar gospodarstwa miejskiego w XVIII w.
Urban households' area in the 18th century.
58. Stary browar. Pierwotnie dom szlachecki, tzw. Schittelhof, wymieniony w 1504; 1546 – zakupiony przez miasto z przeznaczeniem na browar; 1830 – rozbiórka.
Old Brewery. Initially noblemen's house, the so-called Schittelhof; replaced in 1504; 1546 – purchased by the city for a brewery; 1830 – deconstruction.
59. Nowy browar.
New brewery.
60. Fabryka mydła, od 1860.
Soap factory, since 1860.
61. Drukarnia „Frankensteiner-Munsterberger Zeitung", 2. poł. XIX w.
"Frankensteiner-Munsterberger Zeitung" printing house, second half of the 19th century.
62. Gospoda „Taberne". 1500 – piwnice piwne, winiarnie, waga; ok. 1800 – przebudowa; od 1850 – poczta; od 1932 – urząd powiatowy.
"Taberne" tavern. 1500 – beer cellars, wineries, scales; about 1800 – reconstruction; since 1850 – post office; since 1932 – district office.
63. Gospoda na Przedmieściu Kłodzkim.
Tavern at the Kłodzkie suburb.
64. „Hotel Zur Post", ok. 1875.
"Hotel Zur Post", ca. 1875.
65. Promenada Zamkowa, 1907–1908.
Zamkowa (castle) promenade, 1907–1908.
66. Promenada Młyńska, 1862.
Młyńska (mill) promenade, 1862.
67. Pomnik św. Jana Nepomucena, 1717.
Monument of St. John of Nepomuk, 1717.
68. Figury świętych i błogosławionych zakonu dominikanów: Piotra z Werony, św. Jacka, bł. Czesława, św. Dominika, św. Wincentego Ferreriusza, św. Józefa, 1708; 1815 – przeniesione na plac obok szkoły przy kościele w Sadlnie; obecnie w konserwacji.
Figures of saints and blessed of the Dominican order: Peter of Verona, St. Hyacinth, Blessed Cesłaus, St. Dominic, St. Vincent Ferrer, St. Joseph, 1708; in 1815 the figures were moved to the plaza by the church in Sadlno; at the moment undergoing conservation works.
69. Most nad potokiem Zatoka z figurą Matki Boskiej, 1721.
A bridge over Zatoka Stream with a figure of Virgin Mary, 1721.
70. Pomnik Zwycięstwa, 1897; od lat 70. XX w. – w tym miejscu fontanna.
Monument of Victory, 1897; since the 1970s – a fountain in its place.

ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE

FUNKCJE NAJWAŻNIEJSZYCH OBIEKTÓW W CENTRUM MIASTA

Skala 1 : 2500

Oprac. R. Eysymontt, M. Siehankiewicz
Oprac. kart. M. Siehankiewicz

Plan w skali 1 : 2500 opracowany na podstawie mapy numerycznej z 2013 r.

ZĄBKOWICE ŚLĄSKIE

FUNCTIONS OF THE MOST IMPORTANT OBJECTS IN THE CITY CENTER

Scale 1 : 2500

By: R. Eysymontt, M. Siehankiewicz
Cartographic design by: M. Siehankiewicz

Plan in 1 : 2500 scale reproduced by a numeric map from 2013

obiekty zachowane
preserved objects

obiekty niezachowane
unpreserved objects

mury obronne zachowane
preserved city walls

mury obronne niezachowane
unpreserved city walls

przypuszczalny przebieg murów obronnych
presumed tract of the fortification walls

cmentarze
graveyards

Skala liniowa / Linear scale

0 100 m